

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Навчально-науковий інститут журналістики
Кафедра мови та стилістики

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Комунікативна ефективність медіадіяльності
(Стилістика сучасного медійного тексту)**

для студентів

галузь знань: 06 журналістика
спеціальність: 061 журналістика
освітній рівень: перший, бакалавр
освітньо-професійна програма: *журналістика та соціальна комунікація*
дисципліна: вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2023/2024
Семестр	8
Кількість кредитів ECTS	2
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Пролонговано: на 2024 /2025 н.р. Шура Шеремета Т.В. «30» 08 2024 р.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.

КИЇВ – 2023

Розробник: Дмитро ДАНИЛЬЧУК, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри мови та стилістики

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри мови та стилістики

 (Наталія ШУМРОВА)

Протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.

Схвалено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту журналістики

Протокол від 30 серпня 2023 року № 1.

Голова науково-методичної комісії (Анастасія ВОЛОБУСВА)

1. Мета дисципліни – набуття знань щодо стилістичних особливостей сучасної української літературної мови, її стилістичних норм, вироблення умінь та навичок застосування їх на практиці під час підготовки журналістських матеріалів різних жанрів, під час проведення радіо- та телепередач, роботи на інших медіаплатформах. Кінцевим результатом має стати вдосконалення мовностилістичного складника комунікативної ефективності медіадіяльності, здійснюваної майбутніми фахівцями-журналістами.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати: українську мову в межах навчальної дисципліни «Мовна підготовка: українська мова».
2. Уміти: будувати стилістично правильне й логічне висловлення.
3. Володіти елементарними стилістичними навичками побудови усного висловлення та писемного тексту.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Комунікативна ефективність медіадіяльності (Стилістика сучасного медійного тексту)» належить до переліку вибіркових дисциплін ЗВО, її викладають у 8 семестрі 4 курсу бакалаврату. Дисципліна покликана допомогти студентам-журналістам опанувати теоретичні знання щодо особливостей стилів української мови і практичні навички написання журналістських матеріалів згідно із сучасними нормами української мови, а також навчитися використовувати всі її стилістичні можливості. У процесі навчання студенти знайомляться із сучасними тенденціями розвитку української мови, вчать знаходити оптимальні засоби вираження думки й аргументовано відстоювати її в усному спілкуванні.

Дисципліна сприяє формуванню й розвитку загальної компетентності – здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово на професійному рівні (ЗК-2).

4. Завдання (навчальні цілі):

Завдання дисципліни передбачає:

- вироблення навичок правильно застосовувати особливості кожного стилю української мови, розуміння її історичного розвитку, особливостей функціонування на сучасному етапі;
- формування умінь вибору оптимальних стилістичних засобів відповідно до ситуації, соціального статусу та ролі співрозмовника, правильно й грамотно висловлювати думку, виступати на радіо, телебаченні, у новітніх медіа, вести дебати, обстоювати власні погляди й позиції;
- уміло використовувати стильове різноманіття для ефективної участі в комунікативних процесах.

5. Результати навчання (РН) за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та <u>пороговий</u> критерій оцінювання (за <u>необхідності</u>)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати критерії стилів, розуміти лінгвостилістичну термінологію; сформувати уявлення про лексичне значення слова та структуру його значення	Лекція, практичне заняття	Усна відповідь	10
1.2.	Знати систему і структуру лексичного, граматичного рівня стилістики,	Лекція, практичне заняття	Усна відповідь	10

	розуміти системні відношення в лексиці та фразеології			
1.3.	Знати поняття багатозначності, тропів, стилістичних фігур, їхні види	Лекція, практичне заняття	Усна відповідь, модульна контрольна робота	10
1.4.	Комплексні знання з теорії стилів, стилістичних засобів вираження тексту	Практичні заняття	Іспит	15
2.1	Уміти користуватися лексичними, морфологічними й синтаксичними засобами відповідно до поставленої мети і нормативних характеристик слова	Практичне заняття	Письмові самостійні завдання, творчі роботи	10
2.2.	Уміти вживати фразеологічні одиниці як засіб вираження тексту	Практичне заняття	Презентація творчих робіт	5
2.3.	Уміти послуговуватися словниками української мови, шукати необхідну інформацію	Практичне заняття	Самостійна робота	5
2.4.	Практичне застосування набутих знань під час виконання комплексних завдань	Практичне заняття, самостійна робота	Іспит	20
3.	Спілкуватися в запропонованих і спонтанних, непередбачених ситуаціях з урахуванням їхніх мовностилістичних можливостей	Мовнокомунікативні ігри на практичних заняттях, виконання письмових комунікативних завдань	Мовнокомунікативна гра, презентація підготовленого завдання	5
4.1	Самостійно опрацьовувати матеріал і презентувати його на практичних заняттях, готувати виступи на запропоновану тему	Самостійна робота, практичне заняття	Усна відповідь, письмові завдання, творчі роботи	5
4.2.	Відповідальність і самостійність під час виконання підсумкових завдань	Практичне заняття, самостійна робота	Іспит	5
	Разом			100%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	4.1	4.2
Програмні результати навчання											
Використовувати державну мову в професійній рекламній та ПР-діяльності (ПРН-2)							✓	✓	✓		✓
Практикувати ведення розмови, демонструючи уважне сприйняття розмови й точну реакцію на співбесідника (ПРН-13)	✓				✓	✓	✓		✓	✓	✓

7. Схема формування оцінки. Контроль знань студентів здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Упродовж семестру 60 % балів відводиться на аудиторні заняття (практичні заняття, модульні роботи) і 40 % – на самостійну роботу у вигляді творчих завдань, написання текстів із заявленим завданням тощо.

У семестрі студент повинен набрати не менше 20 балів (рекомендовано – 36 балів), максимально – 60 балів. На іспиті студент може отримати максимально 40 балів, мінімально – 24 бали.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання (8 семестр)

	ЗМ-1, 2	
	Min. 36 балів	Max. 60 балів
Усна відповідь на практичних заняттях оцінюються у 2 бали	17x1=17	17x2=34
Самостійна робота у формі творчих завдань	6x2=12	9x2=18
Модульна контрольна робота (дві)	2x3,5=7	2x4=8

підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – іспит;
- максимальна кількість балів, які може отримати студент, – 40;
- форма проведення іспиту – письмова (у вигляді екзаменаційної роботи, яка включає тестові й відкриті завдання з різних тем курсу);
  - списування під час іспиту (використання писемних або електронних джерел інформації) автоматично веде до незадовільної оцінки;
  - мінімальна кількість балів, які додаються до семестрових, – 24 бали; якщо екзаменаційна робота написана на 23 бали і менше, ці бали не додаються до семестрових, а студент отримує незадовільну оцінку.

- умови допуску до підсумкового іспиту:

- за виконання навчальної програми (оцінювання аудиторних завдань, самостійної роботи і написання двох модульних контрольних робіт) студент має отримати впродовж семестру не менше 20 балів (рекомендований мінімум становить 36 балів).

Студент, який набрав сумарно меншу кількість балів, ніж критично-розрахунковий мінімум 20 балів, до складання іспиту не допускається.

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	18	18	24	60
Максимум	30	30	40	100

7.2 Організація оцінювання:

Дисципліна викладається впродовж семестру, поділена на два змістові модулі (частини). Кожен змістовий модуль включає в себе лекції, практичні заняття та самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. До змістового модуля 1 (ЗМ1) входять теми 1–8, до змістового модуля 2 (ЗМ2) – теми 10–16.

Оцінювання успішності знань студентів здійснюється у двох формах: семестрове оцінювання (практичні заняття, самостійна робота, модульні роботи) і підсумкове оцінювання (іспит).

Успішне виконання завдання (практичні завдання, самостійна робота, іспит) передбачає отримання за роботу не менше 60% від максимальної оцінки.

Загальна сума балів у семестрі – 100 балів (семестрове оцінювання – максимум 60 балів, підсумкове оцінювання (іспит) – максимум 40 балів).

Після завершення кожного змістового модуля проводиться модульна контрольна робота у вигляді письмової роботи з виконанням практичних завдань фахово-прикладного й творчого характеру. Орієнтовні терміни проведення МКР: № 1 – третя декада квітня, № 2 – третя декада травня.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи:

а) кожне завдання оцінюється позитивно лише в разі його виконання щонайменше на 60%, в іншому разі завдання оцінюється в 0 балів; максимальна кількість балів за МКР – 6 балів;

б) робота виконана охайно, допускаються лише два випадки виправлень (усі наступні вважаються помилкою);

в) модульна робота виконується в межах зазначеного часу – не більше 80 хвилин МКР № 1; не більше 40 хвилин МКР № 2.

Самостійна робота – творчі завдання, тексти із заявленим завданням (вірш / есе).

Оцінювання завдань самостійної роботи: максимальна кількість балів за кожне завдання – 4, що складаються з таких компонентів:

а) точність і повнота виконання завдання – 1 бал;

б) орфографічна, стилістична та пунктуаційна грамотність – 2 бали;

в) вчасність виконання роботи – 1 бал.

Усі семестрові роботи (практичні завдання, самостійна робота) мають бути подані на кафедру або, за домовленістю з викладачем, складаються викладачеві в робочий час. На перевірку роботи викладачеві дається один робочий тиждень. Якщо студент із поважної причини пропустив практичне заняття, то він має право його відпрацювати впродовж 14 календарних днів з моменту проведення семінару.

Оцінювання відповідей під час занять завершується оголошенням балів (за згодою студента) або ознайомленням з оцінкою в індивідуальному порядку одразу після закінчення заняття. Результати письмових і модульних робіт оголошуються на наступному занятті або через тиждень після того, як була виконана письмова робота. Сумарну кількість балів необхідно оголосити на останньому занятті або протягом тижня довести до відома студентів через узгоджений з ними канал комунікації.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ VIII семестр

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	практ	самоств/ роб
Змістовий модуль 1 Стили української мови. Лексичні засоби стилістики				
1	Лінгвокомунікативний і мовностилістичний аспекти ефективності медіакомунікації. Чинники та умови оптимальної медіакомунікації, перешкоди для її здійснення і способи їх подолання	4	2	2
2	Невербальні складники комунікації в журналістиці. Вплив акустичних якостей мовного голосу, дикції, інтонації, артикуляційної бази, акценту на ефективність усної комунікації в ЗМК	2	2	4
3	Психологія спілкування в журналістиці. Мовний етикет	2	2	2
4	Поняття стиль, стилістика, лінгвостилістика. Стили загальні й індивідуально-авторські (ідіостилі), функціональні та експресивні. Публіцистичний стиль і його різновид – медіастиль (стиль ЗМК)	4	2	2
5	Українська лексика з погляду стилістики. Полісемія, синонімія, антонімія, паронімія. Тропи, що базуються на цих лексико-семантичних явищах	4	2	2
6	Стилістичні можливості внутрішньої форми слова. Фразеологізми в медійному тексті	2	2	4
7	Групи лексики за походженням. Лексика обмеженого функціонування та її стилістичний потенціал	2	2	4
8	Словотвірні й морфологічні засоби стилістики. «Ненормативна» лексика та її стилістичні функції в медіатексті. Неологізми періоду російсько-української війни	4	2	4
9	<i>Модульна контрольна робота № 1</i>		2	
Змістовий модуль 2 Стилістичний синтаксис. Стилiстика тексту				
10	Просте і складне речення в різних стилях мови. Порядок слів, структура й довжина синтаксичних конструкцій, способи поєднання їх у медійному тексті	4	4	2
11	Однорідність, відокремлення, звертання, вставні і	2	2	2

	вставлені конструкції зі стилістичного погляду			
12	Способи введення чужої мови в текст. Діалог і полілог. Інтертекстуальність у медіамовленні	2	2	4
13	Стилістичні фігури як засіб організації й увиразнення медіатексту. Періодичне мовлення	2		4
14	Авторська стилістика. Ідіостилі провідних українських журналістів. Стандарт і експресія в медійному тексті	2	2	4
15	Комунікативні тактики і стратегії в медійній практиці. Засоби мовленнєвого впливу в межах комунікативного акту. Риторичні методи персвазії (переконування)	2	2	2
16	Лінгвокомунікативні засоби медійних маніпуляцій. Мовні маркери маніпулятивних технологій. Мовний інструментарій пропаганди та контрпропаганди, «мова ворожнечі» в медіа	2	2	4
17	<i>Модульна контрольна робота № 2</i>		2	
	УСЬОГО	40	34	46

Загальний обсяг – **120 год.**, у тому числі:

Лекції – **40 год.**

Практичні заняття – **34 год.**

Самостійна робота – **46 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основні

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : Вид. центр «Академія», 2004.
2. Волкотруб Г. Й. Практична стилістика української мови : навч. посіб. Вид. 4-те. Тернопіль : Підручники та посібники, 2011.
3. Дудик П. С. Стилiстика української мови : навч. посiбник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2005.
4. Капелюшний А. О. Стилiстика: Редагування журналістських текстiв : Практичні заняття : навч. посiбник. Львів : ПАІС, 2003.
5. Культура спілкування у журналістській практиці : навч.-метод. посiбник / уклад. Надія Бабич, Олеся Жук. Чернівці : Букрек, 2012.
6. Куранова С. І. Основи психолінгвістики : навч. посiбник. Київ : Вид. центр «Академія», 2012.
7. Михайленко В. М. Теорія твору й тексту : навч. посiбник. Київ : Видавець Паливода А. В., 2013.
8. Пономарів О. Д. Стилiстика сучасної української мови : підручник. 3-тє вид., перероб. і доповн. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000.
9. Пономарів Олександр. Українське слово для всіх і для кожного. 2-ге вид. Київ : Либідь, 2017.
10. Різун В. В., Непийвода Н. Ф., Корнєєв В. М. Лінгвістика впливу : монографія. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2005.
11. Шумарова Н. П. Соціолінгвістика : навч. посiбник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2015.
12. Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста : навч. посiбник. Львів : ПАІС, 2004.

Додаткова

13. Антисуржик : Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити : посiбник / заг. ред. О. Сербенської. Львів: Апріорі, 2017.
14. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови : навч. посiбник. Львів : Світ, 2003.
15. Вебер Анн. Навчальний посiбник з проблематики «мови ненависті» / [пер. з англ. Східноєвропейського інституту розвитку; за заг. ред. Павліченка О.М.]. Київ : Тютюкін, 2010.
16. Голубовська І. В. Практична стилістика української мови : навч.-метод. посiбник для самостійної роботи студентів. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010.
17. Гоян О. Я. Основи радіожурналістики і радіоменеджменту. Київ : Веселка, 2004. 245 с.
18. Данильчук Д. В. Стилiстичний синтаксис: збiрник вправ: практикум (Електронне видання). Київ, 2021. URL: http://labs.journ.knu.ua/mova/wp-content/uploads/2021/07/Danylchuk.-Stylistychnyy-syntaksys_Praktikum.pdf
19. Капелюшний А. О. Стилiстика й редагування : Практичний словник-довiдник журналіста. Львів : ПАІС, 2002.
20. Караванський Святослав. Пошук українського слова, або Боротьба за національне «я». Київ : Вид. центр «Академія», 2001.
21. Карпенко О. Ю. Троянські коні телереклами : мовні маніпуляції. Київ : Смолоскип, 2007.
22. Карпіловська Є. А. Мова без «гострих кутів» (політкоректність у реаліях української мови та культури) // Культура слова. 2017. Вип. 86. С. 156-167.

23. Кравець Л. В. Стилістика української мови : практикум / за ред. проф. Л.І. Мацько. Київ : Вища школа, 2004.
24. Курило Олена. Уваги до сучасної української літературної мови. Київ : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2004.
25. Мариненко І. О. Синтаксис української мови (з правилами пунктуації). Київ, 2021 (Електронне видання). URL: http://labs.journ.knu.ua/mova/wp-content/uploads/2021/01/Marynenko_I_SYNTAKSYS_Posibnyk_2021.pdf
26. Масенко Л. Т. Мова радянського тоталітаризму. Київ : Кліо, 2017.
27. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилістика української мови : навч. посібник / за ред. Л.І. Мацько. 2-ге вид. Київ : Вища школа, 2005.
28. Пентиліук М. І. Культура мови і стилістика. : пробний підручник для гімназій гуманітарного профілю. Київ : Вежа, 1994.
29. Петрик В. М., Присяжнюк М. М., Компанцева Л. Ф. та ін. Сугестивні технології маніпулятивного впливу : навч. посібник. Київ : ВІПОЛ, 2011.
30. Піз Алан, Піз Барбара. Мова рухів тіла [пер. з англ. Н. Лавської]. Київ : КМ-Букс, 2018.
31. Почепцов Г. Г. Сенси і війни : Україна і Росія в інформаційній і смисловій війнах. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016.
32. Різун В. В. Маси : тексти лекцій. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 164 с.
33. Савончак В. Я. «Мова ворожнечі» у ЗМІ: до дискусії про поняття. Чернівці : Чернівецький нац. університет ім. Юрія Федьковича, 2012.
34. Сербенська О., Волощак М. Актуальне інтерв'ю з мовознавцем : 140 запитань і відповідей. Київ : Вид. центр «Просвіта», 2001.
35. Стилістика української мови: навчально-методичний посібник / [упоряд. : А. С. Попович, Л. М. Марчук ; за ред. А. С. Попович]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017.
36. Чалдині Роберт. Психологія впливу / пер. з англ. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2017.
37. Читай і знай! : довідник-практикум з граматики та стилістики сучасної української мови / Н. Я. Дзюбишина-Мельник та ін. 2-ге вид. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008.
38. «Я – у ваших думках і серцях...» Згадуючи професора Олександра Пономарева : зб. ст. / упоряд. : О. Пономарева, Д. Данильчук, В. Швець ; за ред. В. В. Різуна. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2023.
39. Dilts, Robert (1999). Sleight of Mouth : The Magic of Conversational Belief Change.

10. Додаткові ресурси:

40. Лінгвістичний портал «Мова.info». URL: www.mova.info
41. Український мовно-інформаційний фонд НАН України. URL: <http://lcorp.ulif.org.ua>
42. Електронна бібліотека ННІЖ. URL: www.journ.univ.kiev.ua